

PENCERELER DE GÜZELMİŞ!

ŞADIYE OKUR

“Pencereler de güzelmiş!”

Şadiye Okur

Bir önceki yazımda [“Yandık daha da yanacağız”](#) başlığıyla küresel ısınmanın etkilerinden, orman yangınlarından, büyük markaların çevreye verdiği zararı maskeleyen için kullandığı yeşil aklamadan ve Akbelen’den bahsetmişim. Yazımı bitirirken de talan ve kıyımlara müsaade eden kararlara, imar değişikliklerine, ÇED(Çevresel Etki Değerlendirmesi) yönetmeliği ile ilgili usulsüzlüklere değineceğimi belirtmişim. Kaldığımız yerden devam edelim.

Kendisi hatırlamaz belki ama kardeşim ve ben, meslek seçimimizi yaptığımızda annemin ettiği söz hâlâ kulaklarımdadır: *“İkiniz de rüşvetin ve yolsuzluğun en çok döndüğü alanları seçtiniz, Allah yardımcınız olsun.”* Annemin sözünün doğruluğunu mezuniyet öncesi ilk stajımda görmüş, bir haftamı kendimi yiyip bitirmekle geçirmişim.

Zannediyorum staja başladığım ilk haftaydı. Adında çevre olan bakanlığın bir taşra teşkilatında tek çevre mühendisinin yanında staja başlamışım. Bir gün staj amirim odadan başka bir iş için çıkıp gitmiş, ben ise oda arkadaşı olan diğer memurla tek kalmışım. Aradan biraz zaman geçtikten sonra içeriye kasketli, yüzü kıpkırmızı, kırklı yaşlarda bir adam girdi. Memurla selamlaştıktan sonra uzun bir sessizlik oldu. İki birbirine bakıyor, ardından dönüp dönüp bana bakıyorlar. Sessizlik öyle rahatsızlık verici bir hâl almaya başladı ki kendimi olmamam gereken bir yerde bulunuyormuşum gibi hissettim. Sonra kasketli adam pencerelere bakıp o an anlam veremediğim şekilde söze girdi: *“Pencereler de güzelmiş!”* Ardından memur *“Ya ya evet güzeldir.”* Bir müddet daha sessiz bakışmalar devam ettikten sonra nihayet sadede gelindi. Kasketli adam cebinden bir paket çıkarıp memura uzattı ve oradan ayrıldı. Memurla baş başa kaldığımızda ben henüz şaşkınlığımı üzerimden atamamışım ki dönüp bana *“Burada işler böyle yürür.”* diyerek stajımın en öğretici(!) ve akılda kalıcı cümlesini kurdu. Toyluğun verdiği korkaklıktan sanırım o dönem bu olayı kurumda kimseye anlatamamışım. Gerçi anlatsaydım çamura taş atıp üstüme sıçratmaktan başka bir işe yarar mıydı emin değilim.

Ben olayın şokunu atlatamamışken bu kişi ile ilgili başka iki diyalog bana belli bir kesim hakkında epey fikir vermişti. Birincisinde bir arkadaşının kendisinden borç istediğini herkesin içinde anlatıp, tabi olduğu tarikatta borç vermenin caiz olmadığından bahsediyor, diğerinde de trafik polisinin rüşvet istemesini eleştiriyordu. Yorumu okuyucularımıza bırakıyorum...

Balık baştan kokar

Meslek hayatıma atıldığımda da yukarıda bahsettiğim kişinin sık sık kulaklarını çınlatacağım olaylara şahit oldum. ÇED projelerinin hazırlanması ve diğer süreçlerin yürütülmesi konularındaki görevlerde kurumların nasıl bir çamura battığını gözlerimle gördüm. Şahit olduklarım karşısında kahroldum ve bu sadece benim gördüğüm, ya görmediklerim diye düşündüm hep. Evet, gördüklerim yalnızca deve de kulak diyebileceğimiz cinstendi. Duyduklarımız ise deveyi hamudıyla götürülenlerin hikâyeleriydi.

Namı, koca bir şehrin yatırımcısı tarafından bilinen bir memurla çalışmak zorunda olduğum yıllarda, işe her gün lanet okuyarak gittiğimi hatırlıyorum. Bütün bir gün denetim adıyla yaptığımız firma ziyaretlerinde bedava ziyafet çekmek, bu kişinin aldığı en küçük hediyelerdendi mesela. Eğer siz onun kurduğu değirmenin çarkında dönmüyorsanız, yemek yiyişini ve göbeğini gördüğünüzde iştahınız kaçır, keyfi bozulmasın diye atılan sahte kahkahalar ve havalarda uçuşan ucuz espriler de midenizi bulandırır. Çözülmesi zor görülen konularda hep bu zat-ı muhteremin kapısı çalınır, zat-ı muhterem de sizi aradan çıkartıp sermaye sahibiyle birebir görüşürdü. Hatta bazen sizi de aradan

çıkarmaya lüzum görmez. “Bu iş çözülmaz değil, çözülr elbet” diyerek parmakları ile para işareti yapar mesajı açıkça iletmenizi isterdi. Yaptığından utanmak bir yana “Ben bilgimi satıyorum” diyerek övünürdü bir de. Bu gerçeği herkes bilir ama işlerinin yürüdüğü gerekçesiyle sesini çıkarmazdı.

Size staj ve meslek hayatımda şahit olduklarımdan birkaç kesit sundum. Taşrada bu seviyede yürütülen projeler, büyük şehirlerde nasıl işliyor diye sorsam eminim hepinizin cevabı birbirine yakın olur ve herkesin aklına “beşli çete” namıyla anılan şirketler gelir. 17-25 Aralık rüşvet ve yolsuzluk iddialarının aydınlatılmadığı, rüşvetin ve yolsuzluğun yapıldığının aleni şekilde kabul edilip, “Ezan susturulamaz, bayrak indirilemez!” nidalarının her şeyi örtebildiği bir ortamda, anlattıklarımız maalesef adi vakadan sayılıyor.

Gelelim şimdi bu büyük şirketlerin kamuya rağmen kamu yararına kılıfıyla iş yapmasına. Bilindiği üzere başkanlık sistemi de dâhil olmak üzere AKP iktidarında hukuk düzenlemeleri hep fiili durumların hukuka uygun hâle getirilmesi değil, hukukun fiili durumlara uygun hâle getirilmesi yoluyla yapılıyor. Adıyla yangından mal kaçırılıyormuş hissi veren *acele kamulaştırma kararları* da bu düzenlemelere hizmet eden kararlar. Sonrası nasıl mı ilerliyor? Çorbaya dönmüş ÇED uygulamaları, mahkemelerde çözülemeyen davalar, karşılıklı reddi hâkim talepleri, vatandaş ve kolluk kuvvetlerinin karşı karşıya getirilmesi ve en sonunda ülke menfaatine karar verecek(!) hâkimlerin bulunması ile projelerin devreye alınması. Tabi ki bu projelerin ÇED dosyalarının belirli bir ÇED firması tarafından yapıldığını da eklemek gerek.

Çevresel etki mi daha büyük rant mı?

Yeri gelmişken konunun uzağında olan okuyucularımız için ÇED yönetmeliğinden bahsetmekte fayda var. Kısaltılmış hâli ÇED olan “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği”nin amacını, yapılacak bir projeye daha başlanmadan çevreye verebileceği tüm potansiyel zararların öngörülmesi ve bunlarla ilgili alınacak önlemlerin projeden önce planlanması olarak tanımlayabiliriz. Yönetmelik proje sahiplerine, proje alanının detaylı incelenmesini, alanda bu projeden etkilenebilecek koruma alanlarının, su kaynaklarının, yerleşim yerlerinin belirlenmesini ve yatırımcının bu konularda bazı taahhütler vermesini salık veriyor. Yani siz bir proje yapacaksanız faaliyetinizle ilgili çivi çakmadan, kazma vurmadan önce bu yönetmelik sınırları içinde misiniz diye Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na bağlı İl Müdürlükleri’ne resmî görüş sormanız gerekiyor.

Yönetmeliğe göre eğer yapacağınız faaliyet ÇED Yönetmeliği sınırında kalıyorsa, yetkili ÇED firmasına faaliyetinizi anlatacak bir rapor hazırlamak zorundasınız. Teknik detayına çok fazla girmeden şunu da belirteyim: ÇED yönetmeliğinde faaliyetler iki şekilde sınıflandırılıyor. Çevreye etkisi yüksek faaliyetler Ek-1, çevreye etkisi düşük faaliyetler ise Ek-2 listesinde yer alıyor. Ek-1 faaliyetleriniz için Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na, Ek-2 faaliyetleriniz için ise bulunduğunuz ilin müdürlüklerine başvurursunuz.

Projenizi seçtiğiniz alan, tarım arazisi, mera, sit alanı, korunması gereken alanlar vb. ise orada yapacağınız iş için ilgili her bir kurumdan projenin uygulanabileceğine dair yazı almanız gerekir. Ek-1 listesindeki projeler belirli bir süre askıya çıkarılır ve yöre halkına dosyayı inceleme fırsatı verilerek sonrasında “Halkın katılımı toplantısı” adı verilen toplantı düzenlenir. Medyada sık sık gördüğümüz olaylı ÇED projeleri genellikle yukarıda bahsettiğimiz “Beşli çete” namlı firmalara ait projelerdir.

Kısaca kurumlardaki çürüme ve ÇED sürecini özetlemeye çalıştım. İki konu arasında bağlantı kurmak ve son dönemde yaşanan kıyımları bu pencereden değerlendirmek daha sağlıklı olur kanaatindeyim.

Uzun lafın kısası minareyi çalanlar kılıfını el birliği ile hazırlıyor. Arkasına aldıkları iktidar erki de

“Ülkemizin düşmanları ilerleyişimizi engelleyemeyecek.” nidaları atınca, tüm yatırımlar yerli ve millî etiketi altında değerlendiriliyor. Eğer aklınıza, mantığınıza ya da bilime ters bir durum fark edip itiraz ederseniz geçmiş olsun! Ne dış mihrakların maşası olduğunuz kalıyor, ne PKK'lılığınız ne de Fetöcü'lüğünüz. Hatta sürtük ve çürük damgası bile yiyebiliyorsunuz.

Bugün yeterince terörist ilan edilebileceğim malzeme biriktirdim sanırım. Devamını bir sonraki yazıma saklıyorum.

Doğa ile, akıl ile, bilim ile kalınız...